

MUZEUL JUDEȚEAN TELEORMAN

**BULETINUL MUZEULUI JUDEȚEAN TELEORMAN
SERIA ARHEOLOGIE**

1 - 2009

**Editura Renaissance
București
2009**

MUZEUL JUDEȚEAN TELEORMAN

BULETINUL MUZEULUI JUDEȚEAN TELEORMAN. SERIA ARHEOLOGIE 1

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef:

Drd. Ecaterina Țânțăreanu, *Muzeul Județean Teleorman*

Membrii:

Dr. Radian R. Andreescu, *Muzeul Național de Istorie a României*

Dr. Abraham van As, *Leiden University*

Dr. Douglass W. Bailey, *San Francisco State University*

Dr. Ioana Bogdan-Cătănciu, *Institutul de Arheologie 'Vasile Pârvan'*

Dr. Sabin Adrian Luca, *Universitatea 'Lucian Blaga' din Sibiu, Muzeul Național Brukenthal*

Dr. Steve Mills, *Cardiff University*

Dr. Cristian Schuster, *Universitatea din București, Institutul de Arheologie 'Vasile Pârvan'*

Dr. Laurens Thissen, *Thissen Archaeological Ceramics Bureau, Amsterdam*

Secretar de redacție:

Drd. Pavel Mirea, *Muzeul Județean Teleorman*

Coperta: vas antropomorf eneolitic (Gumelnița), descoperit la Vitănești 'Măgurice' (desen de Cătălina Dănilă)

Traduceri din limba engleză: Alexandra Țânțăreanu

Tehnoredactare: Pavel Mirea și Pompilia Zaharia

Colegiul de redacție nu răspunde de opiniile exprimate de către autori.

Correspondența, manuscrisele, cărțile și revistele pentru schimb se vor trimite Colegiului de redacție, pe următoarea adresă: MUZEUL JUDEȚEAN TELEORMAN, str. 1848, nr. 1, cod poștal 140033, ALEXANDRIA, jud. Teleorman, ROMANIA sau prin email: muzjudteleorman@yahoo.com; ecaterinaan@yahoo.com; pavelcmirea@yahoo.com.

Volum editat cu sprijinul Consiliului Județean Teleorman

Editura Renaissance 2009
www.editurarenaissance.ro
(Editură recunoscută C.N.C.S.I.S.)
Editor: Sorin Alexandru ȘONTEA
Telefon/fax: 031.808.91.97/0744.652118
E-mail: sorinsontea@rdslink.ro

©Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii

ISSN 2065-5290
Tipar: ABSTRACT MEDIA SRL
Tel/fax: 031.808.91.97

SUMAR
CONTENTS

Cuvânt înainte	5
Foreword	7
Laurens C. THISSEN First ceramic assemblages in the Danube catchment, SE Europe – a synthesis of the radiocarbon evidence <i>Primele grupuri ceramice din bazinul Dunării, sud-estul Europei – o sinteză a datelor radiocarbon</i>	9
Corneliu BELDIMAN, Diana-Maria SZTANCS Industria materiilor dure animale aparținând culturii Starčevo-Criș descoperită în așezarea de la Măgura 'Buduiasca-Boldul lui Moș Ivănuș', jud. Teleorman. Considerații asupra repertoriului tipologic <i>L'industrie des matières dures animales appartenant à la culture Starčevo-Criș découverte dans le site Măgura 'Buduiasca-Boldul lui Moș Ivănuș', dép. de Teleorman, Roumanie. Considérations sur la typologie</i>	31
Steve MILLS High-resolution study and raster interpolation of early Neolithic pit features at Măgura 'Buduiasca', Teleorman County, Southern Romania <i>Studiu de înaltă rezoluție și interpolări raster pentru gropile din perioada neolitică timpurie de la Măgura 'Buduiasca', județul Teleorman, sudul României</i>	55
Amelia PANNETT The lithic assemblages from Teleor 003: preliminary analysis and interpretations <i>Industria litică de la Teleor 003: studiu preliminar și interpretări</i>	67
Radian R. ANDREESCU, Pavel MIREA, Katia MOLDOVEANU, Ion TORCICĂ Noi descoperiri în așezarea gumelnițeană de la Vitănești 'Măgurice' <i>New discoveries from the Gumelnița culture settlement Vitănești 'Măgurice'</i>	75
Alin FRÎNCULEASA Descoperiri arheobotanice în așezarea eneolitică de la Mălăieștii de Jos (jud. Prahova) <i>Archaeobotanical discoveries from the Chalcolithic settlement of Mălăieștii de Jos (Prahova County)</i>	93
Pavel MIREA Un tezaur de epocă geto-dacă descoperit la Măgura, jud. Teleorman <i>A Geto-Dacian hoard find at Măgura, Teleorman County</i>	99
Peti DONEVSKI Archaeological investigations in Silistra (Durostorum) <i>Cercetări arheologice la Silistra (Durostorum)</i>	105
Valentin RADU, Adrian BĂLĂȘESCU, Pavel MIREA, Steve MILLS, Katia MOLDOVEANU, Radian R. ANDREESCU, Douglass W. BAILEY O depunere rituală de animale descoperită la Măgura 'Buduiasca' (jud. Teleorman) <i>A ritual animal deposition found at Măgura 'Buduiasca' (Teleorman County)</i>	131
Bogdan CIUPERCĂ, Andrei MĂGUREANU Unele observații asupra problemei tiparelor din secolele V-VII descoperite în spațiul extra-carpatic <i>Regarding the problem of the VI-VII century mould finds in the extra-Carpathian area</i>	149

Ecaterina ȚĂNȚĂREANU Observații asupra ceramicii medievale de uz comun de la Zimnicea, jud. Teleorman <i>Notes on the common use medieval pottery from Zimnicea, Teleorman County</i>	159
Douglass W. BAILEY Archaeologies of the Teleorman Valley: the contemporary past and fragmented records <i>'Arheologiile' văii Teleormanului: trecutul contemporan și înregistrările fragmentare</i>	175
Cătălin LAZĂR Considerații teoretico-metodologice privind studiul practicilor funerare (I): Contribuțiile antropologiei culturale și sociale <i>The theoretical and methodological considerations concerning the study of funerary practice (I): the contribution of cultural and social anthropology</i>	181
Ioana BOGDAN CĂTĂNICIU Limes Daciae Inferioris, cercetări și ipoteze <i>Limes Daciae Inferioris, research and hypotheses</i>	195
Dragoș MĂNDESCU Descoperirea sitului arheologic de la Zimnicea și prima etapă a cercetării sale: 'Explorațiunile' lui Cezar Bolliac (1845, 1858?, 1869, 1871-1873) <i>La découverte du site archéologique de Zimnicea et la première étape de sa recherche: 'Les explorations' de Cezar Bolliac (1845, 1858?, 1869, 1871-1873)</i>	205
Ionel CÂNDEA Vechi cercetări arheologice și istorice în județul Teleorman și la cetatea Turnu (Măgurele) <i>Old archaeological and historical research in Teleorman County and at Turnu (Măgurele) citadel</i>	215
Colaboratori <i>Contributors</i>	223

DESCOPERIRI ARHEOBOTANICE ÎN AȘEZAREA ENEOLITICĂ DE LA MĂLĂIEȘTII DE JOS (JUD. PRAHOVA)

Alin FRÎNCULEASA

Abstract: *In the following lines we offer to the interested scholars some data regarding the discovery of a few archaeobotanical finds in the settlement of Stoicani-Aldeni type, from Mălăieștii de Jos village, Prahova County. Results of analysis have identified fruits and elder seeds (*Sambucus nigra*), slightly carbonized and well preserved. We have also noticed the presence in this settlement of a few burnt adobe fragments conserving deciduous leaf imprints. There is only one imprint that seems to have been made by beech tree (*Fagus silvatica*) leaf. The discovery of this archaeobotanical material in a secure archaeological context, justifies its publication separately from the other materials. This collection is the first of this kind in the Stoicani-Aldeni aspect.*

Rezumat: *În rândurile de mai jos ne-am propus să oferim specialiștilor interesați câteva date ce privesc descoperirea unor materiale arheobotanice din așezarea Stoicani-Aldeni de la Mălăieștii de Jos, com. Dumbrăvești, jud. Prahova. În urma determinării acestora au fost identificate fructe și semințe de soc (*Sambucus nigra*), puțin carbonizate, bine conservate. Mai remarcăm descoperirea în această așezare a unor chirpici arși ce conservă amprente de frunze de foiase. O sigură amprentă pare să provină de la fag (*Fagus silvatica*). Descoperirea acestor materiale arheobotanice într-un context arheologic clar, justifică publicarea lor separat de celelalte descoperiri din sit. Pentru aspectul Stoicani-Aldeni acest lot constituie o premieră.*

Keywords: *palaeobotanic finds; crops; eneolithic settlement; pots; leaves.*

Cuvinte cheie: *descoperiri paleobotanice; recoltă; așezare eneolitică; vase; frunze.*

Localitatea Mălăieștii de Jos (com. Dumbrăvești) este situată la aproximativ 22 km nord de municipiul Ploiești, în zona subcolinară a Munteniei. În satul Mălăieștii de Jos sau în imediata apropiere a acestuia au fost descoperite de-a lungul timpului mai multe obiective arheologice. Remarcăm în primul rând descoperirea coifului de aur datat în sec IV-III î.Hr. la Coțofenești (Berciu 1969), a cetății getice de la Plopeni (Zagoritz 1940), dar și a castrului roman de la Mălăiești (Florescu și Bujor 1955)¹.

Așezarea eneolitică de la Mălăieștii de Jos a fost descoperită întâmplător la sfârșitul anilor '70 ai secolului XX și a fost semnalată la începutul anilor '80 de către E. Comșa și V. Georgescu. Materialul arheologic descoperit prin cercetări de suprafață a fost încadrat aspectului cultural Stoicani-Aldeni. Așezarea a fost considerată ca cea mai vestică manifestare din arealul aspectului Stoicani-Aldeni (Comșa, Georgescu 1983; Comșa 1985). Stațiunea este situată pe terasa primară de pe partea dreaptă a râului Vărbilău, pe botul terasei 'Mornel' aproximativ la limita sa nordică, în punctul numit *La Bughiu*.

Săpăturile arheologice sistematice sunt derulate, în așezarea eneolitică de la Mălăieștii de Jos 'Mornel', în campanii anuale succesive începând cu anul 2002. Au fost cercetate parțial sau integral mai multe locuințe sau gropi menajere, au fost descoperite materiale arheologice specifice, respectiv ceramică, unelte de silex și piatră, plastică antropomorfă și zoomorfă etc (Andreescu et al. 2006; Frînculeasa 2006; Frînculeasa și Niță 2007)².

În rândurile de mai jos ne-am propus să oferim specialiștilor interesați câteva date ce privesc descoperirea unor materiale arheobotanice din așezarea de la Mălăieștii de Jos³.

În campania 2007 a fost cercetată parțial locuința 5, descoperită în Sectorul 13A și 13B. Este o locuință de suprafață incendiată, construită din chirpici și lemn. Podeaua era din lut bătătorit. Distrugerea acoperea o suprafață de peste 30 mp. În această locuință în sectorul 13A, caroul B2, - 0,45 metri, a fost descoperit un vas întreg (vas 17) în interiorul căruia se aflau semințe carbonizate. Acest vas are forma unui borcan, modelat din pastă semifină și a fost descoperit *in situ*, întreg. La curățarea acestuia de pământul aflat în interiorul său⁴ au fost descoperite semințe carbonizate.

În urma determinării acestora au fost identificate fructe și semințe de soc (*Sambucus nigra*), puțin carbonizate, bine conservate. Fructele (*drupe baciforme*), în număr de 76 au diametrul de 4-5 mm. Semințele, în număr de 792, au lungimea de 2,3-2,4 mm și lățimea de 1,8-1,9 mm. Remarcăm numărul mare de drupe și semințe conservate care pare să ne semnaleze faptul că vasul a fost plin cu fructe de *Sambucus nigra*.

Semințe de soc au mai fost descoperite pe teritoriul României în așezare de la Radovanu-jud. Călărași, într-o locuință dintr-un nivel de locuire atribuit fazei de tranziție de la cultura Boian la Gumelnița (sau Gumelnița A1) (Cârciumaru 1996: 112, 188; Cârciumaru et al. 2005: 153). De asemenea semințe de soc au fost descoperite în nivelele de locuire Cucuteni A și Cucuteni B din *tell*-ul de la Poduri, jud. Bacău (Monah și Monah 2008: 138-9). *Sambucus nigra* este o specie de origine europeană. Socul este comun pentru tot teritoriul României. Fructele și florile de soc au valoare alimentară și medicinală. Scoarța copacului este folosită pentru obținerea culorii negre (Cârciumaru 1995: 188; Cârciumaru et al. 2005: 153; Monah și Monah 2008: 138).

Mai remarcăm descoperirea în această așezare, în sectorul 5, caroul D6 în locuința 1, 2004, a unor chirpici arși ce conservă amprente de frunze. Pe chirpici sunt evidente mici fragmente de frunze suprapuse de arbori (foioase) care nu au caractere clare de determinare. O sigură amprentă pare să aparțină fagului (*Fagus silvatica*).

În nordul Munteniei material carpologic a fost descoperit și determinat la Ionești-Palade (Berciu 1934: 3), Teiu (Nania 1967; Cârciumaru 1996: 119), Geangoești (Cârciumaru 1996: 78), Morteni (ibid.: 91), Lișcoteanca (ibid.: 90), Seciu (ibid.: 114), Mălăieștii de Jos. Din cele peste 120 de situri atribuite culturii Gumelnița/aspectului cultural Stoicani-Aldeni identificate în această zonă, numărul determinărilor arheobotanice este extrem de redus. Cele mai multe materiale arheobotanice provin din descoperiri izolate. Semințele de la Lișcoteanca provin dintr-o groapă de provizii, iar cele de la Morteni din același tip de complex arheologic. Semințele de la Teiu au fost descoperite în *două hambare* (Nania 1967; Ilie 2007a), dar și într-un vas (Cârciumaru 1996: 119). Semințele de la Mălăieștii de Jos provin dintr-un vas descoperit într-o locuință incendiată, situația întâlnită și în cazul semințelor de Geangoești (ibid.: 78). Semințe au fost semnalate și la Ionești-Palade (Berciu 1934: 3). În această așezare în cadrul unor cercetări derulate în perioada interbelică au fost descoperite vase întregi în care erau semințe carbonizate de grâu, mei, cânepă (ibid.: 3).

Lotul de materiale pe care îl publicăm este modest și nu are implicații botanice importante, totuși, credem, că acesta poate fi coroborat cu alte descoperiri aflate în legătură cu colectarea fructelor sălbatice și, poate, cu prepararea unor băuturi fermentate.

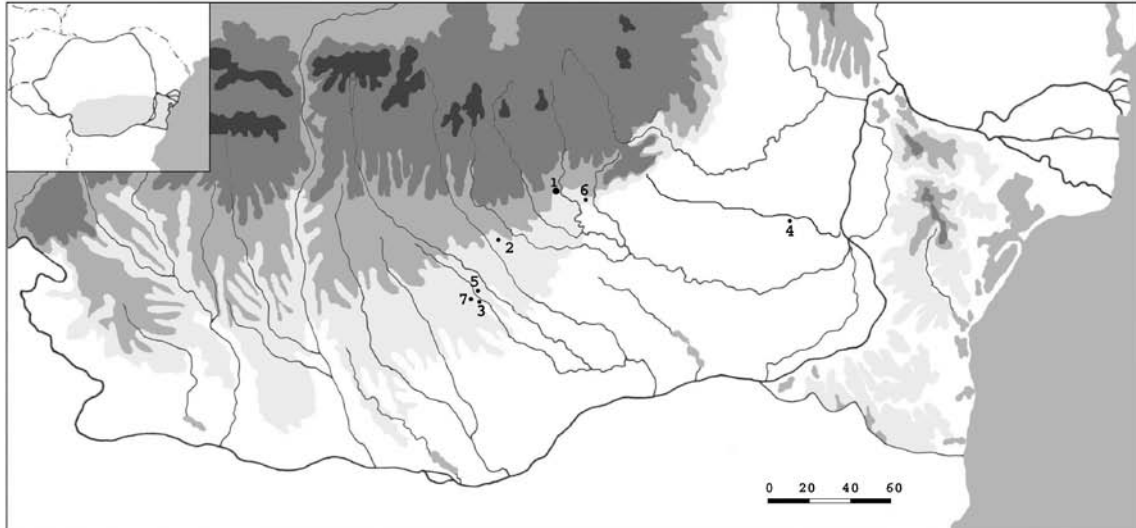
Note

1. Castrul se află din punct de vedere administrativ în satul Sfârleanca (com. Dumbrăvești).
2. Colectivul de cercetare, ce s-a modificat de-a lungul anilor, a fost format din R. R. Andreescu, A. Frînculeasa, E. Paveleț, T. Nica, I. Torcică, D. Lichiardopol, M. Peneș.
3. Determinările arheobotanice au fost făcute de către Felicia Monah de la Centrul Internațional de Cercetare a Culturii Cucuteni - Piatra Neamț, căreia îi mulțumim (feliciamonah@yahoo.com).
4. Curățarea vasului a fost realizată de către Claudia Dumitrescu, restaurator ceramică la Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova.

Bibliografie

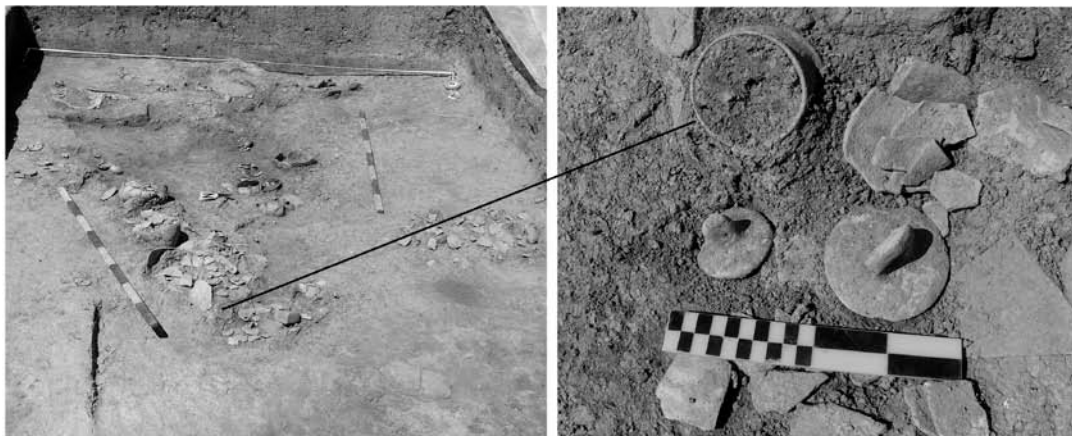
- Andreescu, R., Frînculeasa, A., Paveleț, E., Nica, T. și Torcică, I. (2006) 'Considerații preliminare asupra așezării eneolitice de la Mălăieștii de Jos (Jud. Prahova)', *Mousaios* XI: 9-33.
- Berciu, D. (1934) 'Cercetări și descoperiri arheologice în județul Dâmbovița', *Graiul Dâmboviței* IX, nr. 10-11, pp. 3-4.
- (1969) *Arta traco-getică*, București: Ed. Academiei RSR.
- Cârciumaru, M. (1996) *Paleoetnobotanica*, Iași: Glasul Bucovinei-Helios.
- Cârciumaru, M., Pleșa, M. și Mărgărit, M. (2005) *Omul și plantele. Manual de analiză carpologică*, Târgoviște: Cetatea de Scaun.

- Comșa, E. (1985) 'Date noi referitoare la contactele dintre comunitățile Aldeni II și cele ale culturilor vecine', *Carpica* XVII: 27-31.
- Comșa, E. și Georgescu, V. (1983) 'Așezarea neolitică de tip Aldeni II de la Mălăiești de Sus (jud. Prahova)', *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie* 34(4): 334-49.
- Florescu, G. și Bujor, E. (1955) 'Săpăturile arheologice de la Mălăiești', *Studii și Cercetări de Istorie Veche* 1(2): 271-80.
- Frînculeasa, A. (2006) 'Fragmente ceramice decorate antropomorf descoperite în așezarea eneolitică de la Mălăiești de Jos-Județul Prahova', *Argesis* XV: 31-40.
- Frînculeasa, A. și Niță L. (2007) 'Le matériel lithique taillé de l'établissement énéolithique de Mălăiești de Jos, département de Prahova. Quelques données préliminaires sur les découvertes des campagnes 2002-2005', *Annales d'Université Valahia Târgoviște, section d'Archéologie et d'Histoire* VIII-IX (2006-2007): 139-48.
- Ilie, A. (2007) 'Mod de gestionare a produselor agricole la comunitățile gumelnițene nord-dunărene', *Valachica* 20: 131-40.
- Monah, F. și Monah, D. (2008) *Cercetări arheobotanice în tell-ul calcolitic Poduri-Dealul Ghindaru, Piatra-Neamț*: Biblioteca Memoriae Antiquitatis XIX.
- Nania, I. (1967) 'Locuitorii gumelnițeni în lumina cercetărilor de la Teiu', *Studii și Articole de Istorie* IX: 7-24.
- Zagoritz, C. (1940) *Castrul roman de la Mălăiești și cetatea dacă de la Valea Humei din județul Prahova*, Ploiești.

1

1. Mălăieștii de Jos; 2. Geangoiești; 3. Ionești-Palade; 4. Lișcoteanca; 5. Morteni; 6. Seciu; 7. Teiu

2

3

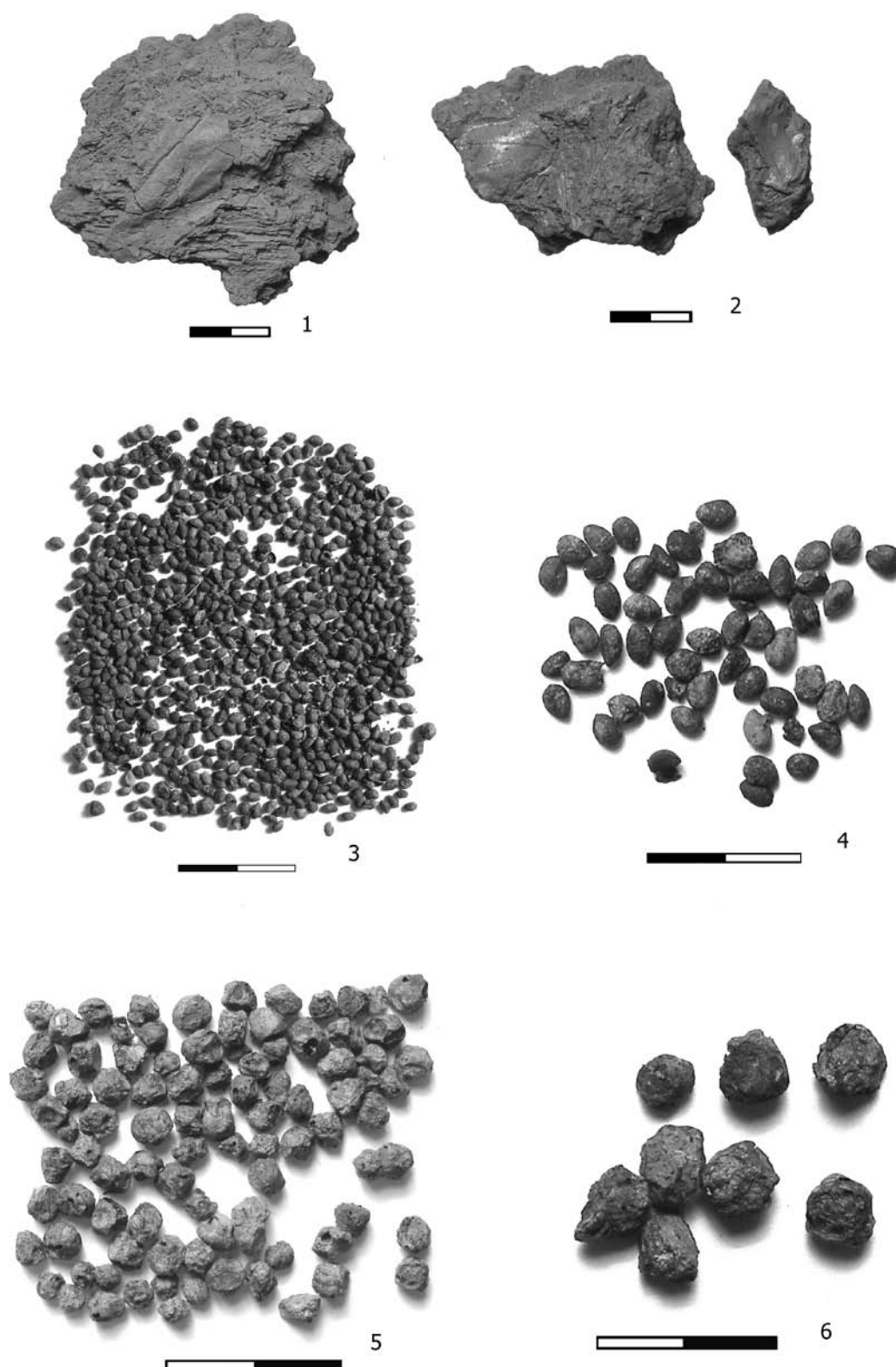

4

5

PI. 1 Descoperiri paleobotanice in nordul Munteniei (1);
Mălăieștii de Jos, 2007, Locuința 5, contextul descoperirii (2, 3); vasul 17 (4, 5).
Palaeobotanical finds in the north of Walachia (1);
Mălăieștii de Jos, 2007, dwelling no. 5 and the archaeological context of the discovery (3, 4);
pot no. 17 (4, 5).

PI. 2 Mălăieștii de Jos, 2007. Amprente de frunze de foioase (1, 2);
Semințe de soc (3-6).
Deciduous leaf imprints (1, 2); elder seeds (3-6).